

China's werkelijke militaire macht

J. M. J. Bosch

Cadet-Vaandrig der Cavalerie

Hoe schaars de waarheid ook is, het aanbod heeft altijd de vraag overtroffen.

JOSH BILLINGS (1818-1885)

Dit artikel wil aandacht wijden aan China's militaire macht. In eerste instantie borduurde ik voort op het artikel van S. Paas (*Mil. Spect.* 138(1969) (3)). Tijdens mijn onderzoek bleek het echter noodzakelijk een vrij groot aantal bronnen aan te boren voor een vergelijking van de diverse gegevens. Achtereenvolgens laat ik de Chinese luchtmacht, marine, grondstrijdkrachten en kernmacht de revue passeren.

De Chinese luchtmacht

Over de indrukwekkende sterkte van de Chinese luchtmacht, zowel qua materieel als personeel, zijn de diverse bronnen het vrijwel eens (zie tabel 1). Paas vermeldt dat „Hierbij moet worden aangetekend, dat bijna de gehele civiele luchtvloot in

de luchtmacht is opgenomen”, doch The Europe Year Book geeft van de onafhankelijke Chinese civiele luchtvloot een sterkte op van 6 Viscounts, 15 IL-18, 50 IL-14, 20 Li-2 en 300 AN-2. Het grootste probleem voor de luchtmacht en de civiele luchtvloot is de schaarste aan reservedelen. Een gebrek aan piloten heeft China echter niet. Van aanzienlijk belang is de vraag in hoeverre China zelf in staat is vliegtuigen te produceren. Gittings vermeldt het bestaan van rapporten uit 1964-'65, waarin wordt gesuggereerd dat China zijn eigen MIG-19 en MIG-21 zou (kunnen) produceren. Volgens Bueschel kwam eind 1965 het eerste Chinese gevechtsvliegtuig, de Shenyang MIG-17, gereed. De eerste Shenyang AN-2 vloog begin 1958 onder de benaming Fong Shou nr 2. In 1958 werden verder Chinese versies gebouwd van de YAK-2 (Chinko nr 1) en de MI-4. De tweede Chinese helikopter, de „Wervelwind 25”, verscheen in 1959, twee jaar later gevolgd door de eerste Chinese MIG-19. Dit vliegtuig zou zijn uitgerust met warmtezoekende „air-to-air”-raketten. Op 20 februari dit jaar verscheen er een artikel in het Vrije Volk onder de kop „China in '71 met eigen straaljager”. Het ging hierbij over de mogelijke bouw van een kopie van de MIG-21, waarover „uit Chinese bron” enkele gegevens waren uitgelekt.

Een belangrijk element in China's defensieve macht is ook het luchtverdedigingssysteem. De vraag rees in hoeverre China reeds de beschikking heeft over de nodige raketten om dit systeem sluitend te maken. Hierover zijn betrekkelijk weinig gegevens te vinden. The Reference Handbook vermeldt de aanwezigheid van „air-to-air”- en „air-to-ground”-raketten. Military Balance 1969 én 1970 wijzen op de mogelijke aanwezigheid van SA-2 Guideline „surface-to-air”-raketten in het luchtverdedigingssysteem. Op het Chinese bezit aan raketten kom ik later nog terug. Blijven er vraagtekens voor wat betreft de aanwezigheid van raketten in het luchtverdedigingsstelsel, zeker is, dat een operatie als „Big Lift” voor de Chinese luchtmacht niet uitvoerbaar is.

TABEL 1
De luchtmacht*

	Ref. Handbook (zie ook lit. lijst)	Mil. Balance 68-69	Mil. Balance 69-70	S. Paas
Personeelssterkte	90.000	120.000	180.000 ¹	200.000
Aantal gevechtsvliegtuigen	2.600 ²	2.500 ³	2.800 ⁴	2.600
Transportvloot	300	350 ⁵	350 ⁵	6

* The Stateman's Yearbook: personeelssterkte (1968) 120.000 man. De luchtmacht zou bestaan uit 40 à 50 regimenten jachtvliegtuigen, verschillende regimenten tactische bommenwerpers en verder verkennings-, transport- en helikoptereenheden.

¹ Hierbij inbegrepen 80.000 man grondverdediging.

² Reference Handbook geeft als onderverdeling:

400 MIG-17	100 TU-4	200 diverse typen vliegtuigen: MI-1 en -4 (helis), YAK-11 en -18 (lesvliegtuigen), YAK-12, PO-2 en TU-16
70 MIG-19	150 LA-9	
300 IL-28 (Beagle)	150 LA-11	
1000 MIG-15	300 IL-12, -14, LI-2	
300 TU-2	en TU-70 (transport)	

³ Maximaal 12 TU-4 (kopie van B-29) en ca. 150 IL-28. Ook Gittings (blz. 140) vermeldt het bestaan van een eskader TU-4 bommenwerpers. Volgens westerse schattingen moesten tussen 1960 en 1964 ca. 500 vliegtuigen door gebrek aan reservedelen aan de grond blijven; deze toestellen werden gesloopt om de rest vliegende te houden. De Chinese vliegtuigbouw kwam reeds ter sprake; in dit verband mag de bestelling van 15 Franse Allouette III in maart 1967 niet onvermeld blijven (Bueschel (blz. 69, 186); Sold. v. Techn. (1967)339).

⁴ Slechts weinig TU-4.

⁵ AN-2, IL-14 en -18, alsmede MI-4.

⁶ Paas geeft slechts een totaal van 2600 vliegtuigen zonder verdere onderverdeling.

Strijders van het uitgebreide leger van de proletarische revolutie leren van het voorbeeld van Mao en blijven altijd trouw aan president Mao, die de grote proletarische revolutie tot het eind begeleidt

Military Balance schatte dat max. 2 brigades in één vlucht door de lucht kunnen worden verplaatst.

De marinestrijdkrachten van het volksbevrijdingsleger

De Chinese vloot van de moderne mandarijnen is, gezien de huidige sterkte, niet in staat het gevecht op open zee aan te gaan. Een vergelijking van het beschikbare cijfermateriaal bleek echter interessant (zie tabel 2). Alleen al de vergelijking van de laatste drie uitgave van Military Balance laat aanzienlijke verschillen zien in de gegevens van de verschillende jaren. Ook over de indeling van de Chinese marine in diverse vloten zijn de verschillende bronnen het oneens. Paas stelt: „Het is klaarblijkelijk mogelijk uit deze vaartuigen een

aantal vloten samen te stellen, want ze bestaan: de Oostzee-vloot, de Zuidzee-vloot en de Onderzeevloot”. Military Balance 1969 en 1970 stellen het anders: zij geven een indeling in drie vloten; de Noordzee-vloot, de Oostzee-vloot en de Zuidzee-vloot. Volgens dezelfde bronnen is de Onderzeevloot geen zelfstandig geheel; het potentieel aan onderzeeboten zou zijn verdeeld over de Noordzee- en Oostzee-vloot. Zij staven deze indeling met cijfers (zie tabel 3). De marine beschikt over een eigen marineluchtmachtdienst die vanaf landbasis opereert. Ook hierover geven Military Balance 1969 en 1970 enkele cijfers. De sterkte aan personeel ligt tussen 15.000 en 16.000 man. Ongeveer 500 vliegtuigen, daarbij inbegrepen 150 IL-28's en een aantal MIG-15 en -17, zouden deze dienst ter beschikking staan. De vliegtuigen staan onder marinecommando, maar zijn geheel

TABEL 2
Marine

	Ref. Hand- book	Mil. Bal- ance 68-69	Mil. Bal- ance 69-70	Stateman's Yearb. 69	S. Breyer	S. Paas
Kruisers ¹	—	—	—	—	2	1
Torpedojagers	4	4	4	4	4 ²	4
Bewakingsschepen	4	4	8	—	14	—
Fregatten	12	11	—	15	4 ³	32
Patrouilleschepen	—	15	—	22	—	—
Idem met raketten	—	7 ⁴	10	10	—	—
Onderzeebootjagers	30	—	24	—	24 ⁵	—
Kustvaartuigen	—	26	—	—	—	—
Onderzeeboten G-kl.	—	1 ⁶	1	—	—	—
Idem R-klasse	—	4	—	—	—	—
Idem W-klasse	3	21 ⁷	—	—	17 ⁸	—
Andere typen ¹¹	—	7	—	—	7 ⁹	—
Totaal onderzeeboten	30	33	32	33	24	28
Mijnnevogers	40	17	15	27	38 ¹⁰	—
Hulpmijnnevogers	—	—	45	—	—	—
Motorpedoboten	150	150	200	175	150 ¹²	150
Kanonneerboten	70	48	300	110	60 ¹³	—
Landingsschepen	60	—	275	70	59	—
Andere c.q. hulpvaart.	50	20	—	85	429	14
Mariniers (x 1000) ¹⁵	28	—	28	28	—	—

¹ Grote Winkler Prins, dl V, blz. 350-1: In 1947 droegen de VS 138 schepen aan China over, waaronder fregatten, landings-

vaartuigen e.d. De Britse marine stelde 13 schepen ter beschikking, waaronder 1 kruiser. Voorts kreeg China 34 ontmantelde Japanse oorlogsschepen. *Gittings* (blz. 142): Tussen 1949 en 1954 bestond de Chinese vloot uit 1 lichte kruiser, 10-20 fregatten en torpedoboten, een aantal landingsvaartuigen en een paar honderd kanonneerboten. *Breyer*: 2 kruisers, één van de Maxim-Gorkiklasse, de andere waarschijnlijk de oude Britse Aurora.

² Gordy-klasse.

³ Riga-type.

⁴ Hiervan 5 van de Osa-klasse en 2 van de Komar-klasse.

⁵ Kronstadt-type; daarvan 18 in China gebouwd.

⁶ G-klasse: uitgerust met ballistische raketten, 3 lanceerbuizen. bereik raketten ca. 400 mijl. Actieradius boven water ca. 400 mijl. *Griffith* (blz. 400) vermeldt de bouw van een tweede vloot in deze klasse.

⁷ Hoofdzakelijk oude Russische typen. *Gittings* (blz. 142): Ca. 10 à 15 stuks in de W-klasse werden onder Russisch toezicht te Kiangnan gebouwd. Actieradius W-klasse: 13.000-16.500 mijl.

⁸ Op Chinese werven gebouwd; 4 zouden nog niet zijn voltooid.

⁹ Van type S 4 stuks en 3 van type M-V.

¹⁰ Waarvan 12 van type T-43. Twee zouden door Rusland zijn geleverd; de rest zou in China zijn gebouwd.

¹¹ Indien als zodanig vermeld.

¹² Daarvan 80 van type P-6 en 60 van type P-4; merendeels in China gebouwd.

¹³ Meestal minder dan 100 t.

¹⁴ Paas vermeldt behalve de in deze kolom gegeven aantallen slechts: „... en verder een aantal kustpatrouilleboten, munitie-schepen, bevoorradings- en landingsschepen”.

¹⁵ Zowel Stateman's Yearbook als Grote Winkler Prins vermelden 28.000 mariniers.

TABEL 3
Vloten

	Noord ¹		Oost ²		Zuid ³	
	A ⁴	B ⁴	A	B	A	B
Totaal vaartuigen	210	209	600	490	260	270
Bewakingseskaders	1	1	1	1	1	1
Idem onderzeeboten	1	1	1	1	1	1
Idem motortorpedoboten	2	2	-	-	-	-
Idem mijnenvegers	?	?	2	2	1	1
Idem hulpschepen	?	?	1	1	-	-
Idem landingsschepen	1	1	2	2	1	1
Tonnage (x 1000 t)	60	-	180	-	55	-

¹ Havens Tsjingtao, Lushun. Van monding Yalu-rivier tot Lien Yuen Kang.

² Havens Sjanghai, Tsjoesan. Van Lien Yuen Kang tot Tsjaio an Wan.

³ Havens Wampa, Tsamkong. Van Tsjaio an Wan tot Hainan.

⁴ A = Military Balance 1968-69; B = Military Balance 1969-70.

in het Chinese luchtverdedigingsstelsel opgenomen. Ook hier geldt: gebrek aan reservedelen en meer dan voldoende piloten.

De Chinese grondstrijdkrachten

Opmerkelijk bleek, bij een vergelijking van de diverse bronnen, het verschil in opvatting over de sterkte en aantallen eenheden van de Chinese grondstrijdkrachten (zie tabel 4). Vooral het rijdend materieel schijnt te wensen over te laten. of andere technische hulpmiddelen bij de grond. Van de aanwezigheid van radar, infrarood, rasura strijdkrachten maakt geen van de door mij geraadpleegde bronnen melding. Politiek zeer betrouwbaar zijn de veiligheids- en grenstroepen. Military Balance 1969 en 1970 schatten hun sterkte op 300.000 man (Reference Handbook: 250.000). Zij stellen ook dat de grenstroepen zijn ondergebracht in 19 „model“-divisies en 30 onafhankelijke regimenten. Paas vermeldt het bestaan van 35 divisies „model-maoïsten“, waarin de zg. „troepen voor openbare veiligheid“ zouden zijn aan andere landen; voorbeelden hiervan zijn Algeorganiseerd. Ook China verschaft militaire steun banië en Noord-Vietnam. Over de steun die aan Noord-Vietnam wordt gegeven lopen de meningen nogal uiteen. Paas schrijft: „In Noord-Vietnam bevinden zich ca. 100.000 Chinese soldaten, meest luchtafweer- en spoorwegtroepen“; Military Balance 1969 schat de door China geleverde steun op 2 divisies spoorwegtroepen en 2 luchtverdedigingsdivisies, samen ongeveer 40.000 man sterk. Military Balance 1970 verlaagt dit aantal tot 10.000 man, ondergebracht in 1 divisie spoorwegtroepen en enkele genie-eenheden. Bueschel tenslotte maakt melding van steun die in de vorm van vliegtuigen en de nodige faciliteiten voor re-

TABEL 4
Grondstrijdkrachten

	Ref. Hand- book	Mil. Bal- ance 68-69	Mil. Bal- ance 69-70	Stateman's Yearb. 1969	S. Paas
Totaal aantal divisies	115	115 ³	118	143	142
Sterkte (x miljoen)	2,0	2,5	2,5 ¹	2,5 ²	3,0
Aant. divisies infanterie	-	106	108	-	115
Idem cavalerie	-	3	3	4	3
Idem pantser	4	4	5 ⁴	4	4
Idem artillerie	-	20	20	26	5
Idem parachutisten	-	-	-	-	-
Idem spoorwegtroepen	-	11	11	-	7
Art. antitankregimenten	-	5	5	-	-
Regimenten genie	-	66	67	-	8
Idem motortransport	-	-	-	-	-
Idem verbindingen	-	2	2	-	9
Woestijn- en bergtroepen	-	-	-	-	-
	geen cijfers bekend				

¹ Er zijn rapporten die wijzen op een sterktoename met 600.000 man. In de 2,5 miljoen zijn de spoorwegtroepen inbegrepen. Totale strijdkrachten: Mil. Balance 68-69: 2.761.000 man; Mil. Balance 69-70: 2.821 man; Ref. Handbook: 2.476.000 man.

² Tussen 2,5 en 2,6 miljoen.

³ Zonder artillerie.

⁴ Materieel: JS-2 zware tanks, T-34 en T-54 (Chin. benaming T-59). Men vermoedt dat de Chinezen zelf lichte tanks en APC's bouwen. Aan SP's kennen ze verder SU-76 en -100, JSU-122 en -152.

⁵ Paas: Er zijn 6 artillerie- en 12 luchtverdedigingsdivisies. Er zijn 3 soorten artilleriedivisies: Houwitser-, kanon- en antitank-. Griffith (blz. 220) geeft nadere gegevens over de eerste twee soorten: houwitserdiv. 36 stukken 122 mm, idem 36 van 152 mm, 24 stukken 132 mm raketlanceerinrichting, 1 „dual purpose“-batterij en 1 regiment zware mortieren; kanondiv. 6 batterijen à 12 stukken 122 mm, 3 batterijen à 12 stukken 152 mm.

⁶ Paas: „... er bestaan reeds een divisie para's en een aantal afzonderlijke regimenten en bataljons.“

⁷ Paas: „... vormen wegeaanleg en spoorwegonderhoud de belangrijkste taak van de genie.“

⁸ Paas: „... genietroepen zijn bij vrijwel elke eenheid ingedeeld.“

⁹ Paas: „Voorts verdienen de verbinding- en transporteenheden vermelding, die doorgaans met verouderd materieel werken.“

paratie op Chinees grondgebied aan Noord-Vietnam wordt gegeven.

Het Chinese grondgebied is ingedeeld in zg. „militaire gebieden“, die elk weer zijn onderverdeeld in 2 à 3 districten. The Marine Corps Gazette van februari 1968 noemt totaal 34 provinciale commandanten. China heeft ongeveer 30 legers. Een leger zou in het algemeen uit 3 infanteriedivisies, 2 artillerieregimenten en in sommige gevallen een pantser- of cavaleriedivisie bestaan. De Chinese troepen zijn als volgt over het Chinese grondgebied verspreid (zie de kaart).

1. Tibet (direct ondergeschikt aan Peking): 3 divisies en 2 à 3 divisies grenstroepen. Paas: ongeveer 40.000 man.

2. Singkiang (direct ondergeschikt aan Peking): 4 divisies en 2 à 3 divisies grenstroepen. Paas: ongeveer 600.000 man.

3. Mongolië: geen cijfers gegeven.
4. Binnen-Mongolië: 4 divisies en 2 à 3 divisies grenstroepen. Paas geeft geen aantallen, vermeldt slechts de aanwezigheid van „o.a. 3 cavaleriedivisies”.
5. Mantsjoerije en Peking: 28 divisies, 2 à 3 divisies pantsertroepen. Paas: ongeveer 800.000 man, 1 pantserdivisie.
6. Tsinan, Nanking en Foetsjou: 28 divisies. Paas: geen cijfers.
7. Kanton en Woehan: 25 divisies. Paas: in het noorden ongeveer 200.000 man.
8. Eiland Hainan: 3 divisies. Paas: 20 infanteriedivisies.
9. Lantsjou: 11 divisies. Paas: geen cijfers.
10. Tsjengtse en Koenming: 12 divisies. Paas: geen cijfers.

Voor een reële beoordeling van de sterkte van een leger, in vergelijking met dat van andere naties, is kennis van de aantallen die door de eenheden worden uitgedrukt noodzakelijk. Een vergelijking tussen enkele sterkteopgaven van de Chinese eenheden zal dit verduidelijken (zie tabel 5).

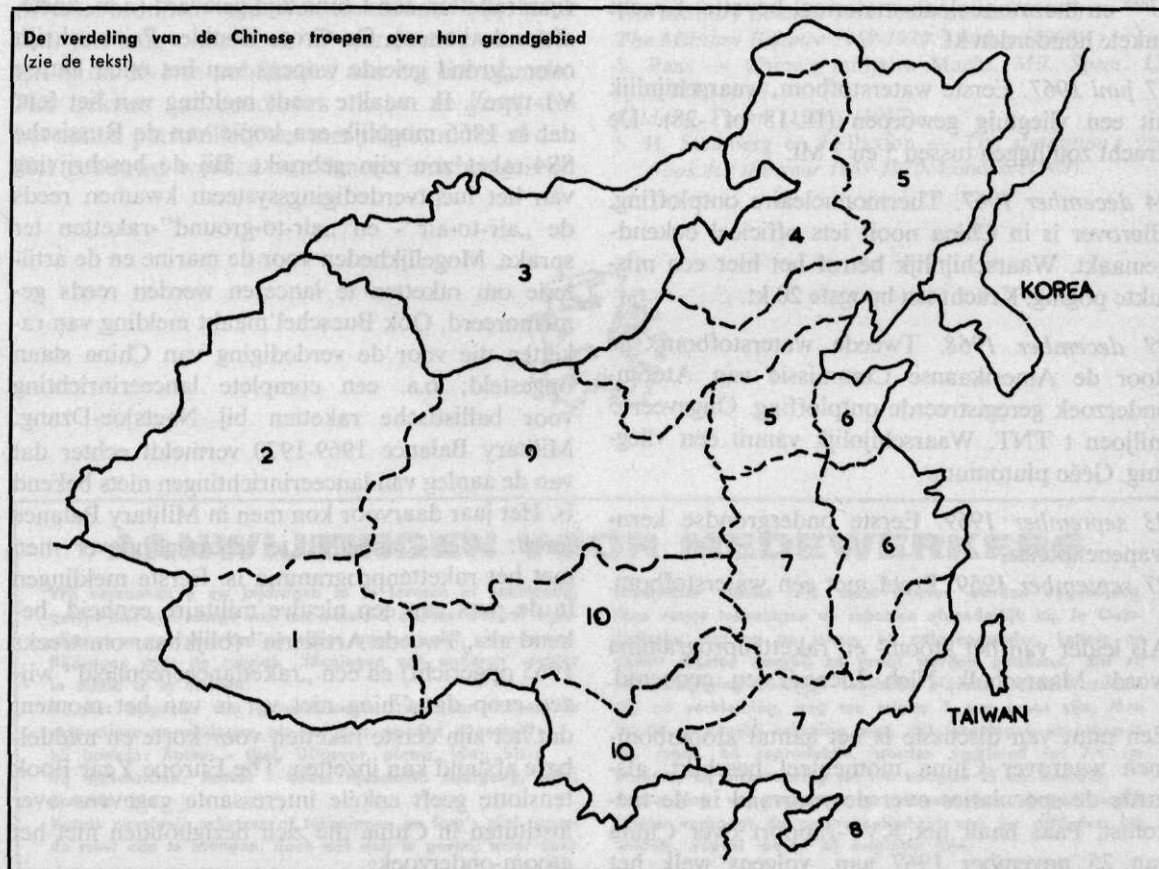

De soldaat wierp zich in de beweging van massale kritiek op de leiders van de partij die de kapitalistische weg opgingen

TABEL 5
Enkele sterkteopgaven

	Mil. Balance 1968-1969	Mil. Balance 1969-1970	S. Paas
Infanteriedivisie	12.000	12.000 - 14.000	10.000
Pantserdivisie	10.000	10.000	7.800
Paradivisie	6.000	6.000	
Regiment	3.000	3.000	
Eskaders bommenwerpers	-	9-10	
Squadrons jachtvliegtuigen	10 - 12	10 - 12	
Idem transportvliegtuigen	8 - 10	8 - 10	

De verdeling van de Chinese troepen over hun grondgebied
(zie de tekst)

China als kernmogendheid

Sedert oktober 1964 behoort China tot de landen met een eigen kernmacht. De volgende proeven met kernbommen door China zijn geregistreerd.

16 oktober 1964. Eerste atoombom (20 kt) wordt tot ontploffing gebracht, waarschijnlijk geworpen vanaf een toren. Gebruik werd gemaakt van verrijkt U²³⁵ (de fase met plutonium werd door de Chinezen overgeslagen).

19 mei 1965. Tweede atoombom met verrijkt uranium. Gelijke kracht. Vanuit vliegtuig of met ballon.

9 mei 1966. Eerste atoombom met gebruikmaking van thermonucleair materiaal Li⁶. Kracht iets groter dan 200 kt.

27 oktober 1966. Atoombom met verrijkt uranium. Kracht tussen 20 en 200 kt. Door draagraket tot een hoogte van 700-1200 km in de atmosfeer gebracht. Waarschijnlijk was de raket een kopie van de Russische SS4, maximumbereik 1600 km.

28 december 1966. Atoombom die U²³⁸, verrijkt U²³⁵ en thermonucleair materiaal bevatte. Kracht enkele honderden kt.

17 juni 1967. Eerste waterstofbom, waarschijnlijk uit een vliegtuig geworpen (IL-18 of -28). De kracht zou liggen tussen 5 en 7 Mt.

24 december 1967. Thermonucleaire ontploffing. Hierover is in China nooit iets officieel bekendgemaakt. Waarschijnlijk betrof het hier een mislukte poging. Kracht ten hoogste 20 kt.

27 december 1968. Tweede waterstofbom; 8e door de Amerikaanse Commissie van Atoomonderzoek geregistreerde ontploffing. Ongeveer 3 miljoen t TNT. Waarschijnlijk vanuit een vliegtuig. Géén plutonium.

23 september 1969. Eerste ondergrondse kernwepexplosie.

27 september 1969. Proef met een waterstofbom.

Als leider van het atoom- en rakettenprogramma wordt Maarschalk Nieh Joeng-Tsjen genoemd.

Een punt van discussie is het aantal atoombommen waarover China momenteel beschikt, alsmede de speculaties over de voorraad in de toekomst. Paas haalt het KVP-rapport over China van 25 november 1967 aan, volgens welk het

Chinese leger over 30 atoombommen van 200 kt zou beschikken. Military Balance 1968-1969 sprak de verwachting uit dat China eind 1968 over voldoende splijtmateriaal voor 70 atoombommen van 20 kt (uranium en plutonium) en een klein aantal hydrogeenbommen zou beschikken. Military Balance 1969-1970 verhoogde het aantal van 70 tot 100. Ook Lapp voorspelt dat China nog dit jaar over 100 H-bommen of kernkoppen en een bijbehorend transportsysteem zal beschikken. „Soldat und Technik” gaf reeds voor eind 1968 een aantal van 150-200 atoombommen op. Dezelfde bron schatte de jaarproductie van uranium op 760 kg. Zelfs over het aantal tot ontploffing gebrachte kernbommen bestaat geen eenheid van opvatting: Paas vermeldt er slechts twee in 1966, nl. die van 9 en 28 december; ook „Soldat und Technik” maakt echter melding van drie in 1966 tot ontploffing gebrachte kernbommen.

In hoeverre beschikt China over raketten? „Soldat und Technik” schreef reeds in 1966 over proefnemingen die in 1963 zouden zijn gedaan met een raket met een draagwijdte van 1000 km. Keesing's Hist. Arch. vermeldt proefnemingen met raketten met een draagwijdte van 800 - 900 km. Door de Sovjet-Unie zouden vóór 1959 talrijke raketten aan China zijn geleverd (o.m. kortafstandraketten). De Grote Winkler Prins schrijft over „grond geleide wapens van het oude Duitse V1-type”. Ik maakte reeds melding van het feit, dat in 1966 mogelijk een kopie van de Russische SS4-raket zou zijn gebruikt. Bij de beschrijving van het luchtverdedigingssysteem kwamen reeds de „air-to-air”- en „air-to-ground”-raketten ter sprake. Mogelijkheden voor de marine en de artillerie om raketten te lanceren werden reeds gememoreerd. Ook Bueschel maakt melding van raketten die voor de verdediging van China staan opgesteld; o.a. een complete lanceerinrichting voor ballistische raketten bij Nagtsjoe-Dzang. Military Balance 1969-1970 vermeldt echter dat van de aanleg van lanceerinrichtingen niets bekend is. Het jaar daarvoor kon men in Military Balance lezen: „Het is moeilijk te schatten hoever men met het rakettenprogramma is. Eerste meldingen in de pers van een nieuwe militaire eenheid, bekend als „Tweede Artillerie” (blijkbaar omstreeks 1965 opgericht) en een „raketlanceereenheid” wijzen erop dat China niet ver is van het moment dat het zijn eerste raketten voor korte en middelbare afstand kan inzetten. The Europe Year Book tenslotte geeft enkele interessante gegevens over instituten in China die zich bezighouden met het atoom-onderzoek:

- eind 1966 zouden in China ongeveer 40 kernreactoren in werking zijn;
- het Instituut voor Atoomenergie van de Academia Sinica-Peking heeft een reactor voor verrijkt uranium en een cyclotron;
- in 1959 werd het „centrum voor atoomonderzoek” bij Tarim in Singkiang opgericht;
- ook de Militair-Wetenschappelijke Raad te Peking verricht onderzoek op dit gebied;
- de Tsjinghua-universiteit heeft zijn eigen kernreactor gebouwd.

Mogelijk weet China ons nog met bepaalde resultaten te verrassen. Men moet niet vergeten dat de tijdruimte tussen de A- en H-bom in China slechts 2 jaar en 8 maanden bedroeg. Ter vergelijking: in de VS 7 jaar en 4 maanden; Rusland kostte het 3 jaar en 11 maanden en Engeland 4 jaar en 8 maanden.

Conclusie

Veel gegevens die voor een reële beoordeling van China als militaire macht eigenlijk onontbeerlijk zijn, blijken in nevelen te zijn gehuld. Eenstemmigheid voor wat betreft cijfermateriaal is in de diverse bronnen vaak ver te zoeken. Mij bleek wel, dat enig onderzoek al verrassende verschillen in de diverse publikaties aan het licht bracht. Het trekken van conclusies uit bv. de groei van het aantal patrouilleboten met raketten, het al dan niet gebouwd worden van lanceerinrichtingen en

de bouw van eigen vliegtuigen laat ik echter gaarne aan meer deskundige personen over. Ik beperkte mij noodgedwongen tot de militaire aspecten van China's macht. Politieke, economische, sociologische en psychologische factoren bleven buiten beschouwing.

China is een belangrijk en belangwekkend onderwerp. De ontwikkelingen in het land zelf én in de strijdkrachten zijn voor ons allen van belang, zo lang Mao's slogan „political power grows out of the barrel of a gun” opgang doet. Men heeft China wel eens een „slapende reus” genoemd. Ik geloof dat wij de activiteiten van slapende reuzen niet te vlug moeten onderschatten.

Literatuur

- S. Breyer — *Die Seerüstung der Sowjetunion*. München (1964).
- R. M. Bueschel — *Communist Chinese air power*. New York.
- The Europe Year Book*. Londen (1969).
- L. L. Ewing en R. C. Sellers — *The reference handbook of the world*. Washington (1966).
- J. Gittings — *The role of the Chinese army*. Oxford (1967).
- S. B. Griffith — *The Chinese people's liberation army*. New York (1967).
- Keesings Historisch Archief* (1964)...(1969).
- The Military Balance 1968-1969*. Londen (1968).
- The Military Balance 1969-1970*. Londen (1969).
- S. Paas — China's militaire Macht. *Mil. Spect.* 138 (1969)(3)127.
- Soldat u. Techn.* (1966), (1967).
- S. H. Steinberg en J. Paxton — *The statesman's year book for the year 1969-1970*. Londen (1969).

AANWIJZINGEN VOOR MEDEWERKERS

Wij verzoeken u uw bijdragen in te leveren in enkelvoud, getypt met een marge van ten minste 3 cm, met dubbel regelafstand en voorzien van uw naam, adres en evt. gironummer. Bijdragen voor de rubriek „Meningen van anderen” echter in duplo in te zenden.

Bij het opgeven van geraadpleegde literatuur dienen de respectieve verwijzingen als volgt te worden opgesteld:

bij boeken: Auteur - titel. Uitgever, plaats, jaar, blz.;
 bij tijdschriften: Auteur - naam tijdschrift. Jaargang, jaar, nummer, blz.

Voorts eventuele schetsen of tekeningen en foto's niet tussen de tekst aan te brengen, doch wel aan te geven, waar deze

illustraties tussen die tekst moeten worden opgenomen. Men voege tekeningen en schetsen afzonderlijk bij, in Oostindische inkt en op teken- en calqueerpapier. Letters en cijfers moeten daarbij zo groot worden getekend, dat zij na verkleining duidelijk leesbaar blijven. Daartoe moeten zij, na verkleining, nog ten minste 1 mm groot zijn. Men houde er daarbij rekening mee, dat tekeningen en schetsen als regel, bij reproductie, worden verkleind tot 7,4 cm breedte, bij uitzondering tot ten hoogste 15 cm breedte. Toevoeging van schetsen en afbeeldingen, respectievelijk foto's, verhoogt de aantrekkelijkheid van uw artikelen ten eerste, vooral indien zij origineel zijn.